

Huse og gårde i Holtet

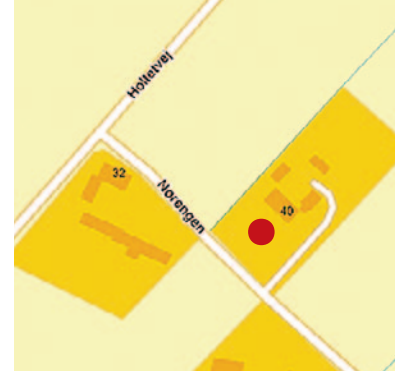
Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af Tove Michelsen, Orla Poulsen og Klem Thomsen.

Tekst af Klem Thomsen

Redigering og billedvalg af Asbjørn Thomsen

Nøringen 40, Havekær, Holtet

Gåser By, Øster Hassing, matrikel nummer 53b.

På udsnittet af Gaaser Fælled på matrikelkortet for Gaaser By 1812-1857 er matrikel 53 markeret med blå pile. På matriken 34 vest herfor står "Jens Nielsen Bødkegaard".

Ved udskiftningen ¹⁾ af Gåser By i 1797 fik mange af gårdene - i al fald alle fæstegårdene under Østeraagaard i Hals sogn - foruden jorden i Gåser også fået tildelt et stykke af overdrevet ²⁾ i Gåser Kær, nord for nutidens Holtet by. Men der var tilsyneladende noget af overdrevet i Holtet, som ikke blev tildelt en gård i Gåser, men som bibeholdt ejerskabet direkte under Østeraagaard.

1817/1825

Den 6. oktober 1817 underskrives en "Kjøbe Contract imellem Laust Toft til Østeraa ³⁾ og Jens Ovesen Holtet om en Kierlod i Gaaser Fælled ⁴⁾", og denne tinglæses ⁵⁾ den 10. oktober samme år. Købekontrakten starter således: "Kjøbe Contract imellem os underskrevne, ... Laust Toft til Østeraa som

Sælger og ... Jens Ovesen paa Holtet som Kiøber paa en udi Gaaser Fælled beliggende umatriculeret Kierlod". For nærmere at specificere beliggenheden står i købekontrakten, at det drejer sig om "den Kierlod, som er Beliggende imellem Selveier Anders Christensen Møllers Kierlod for østre og Selveier Jens Nielsen Bødkegaards for vestre".

At det virkelig drejer sig om den matrikel i Holtet, som får matr. nr. 53 fremgår af to kilder. Den første er Øster Hassing sogneprotokol fra 1806 til 1826, hvor Jens Ovesen står som ejer af en "kierlod" med matr. nr. 53; der står det er "En Kierlod midt i Overdrevet nord for Byen og Holtet". Den anden kilde er matrikelkortet 1812-1857, hvor Jens Ovesens navnetræk pryder parcellen i Holtet

med matr. nr. 53; på matriklen vest herfor står tydeligt "Jens Nielsen Bødkegaard".

Køberen Jens Ovesen var ved folketællingen i 1801 at finde hjemme hos faderen Ove Nielsen, som var fæster ⁶⁾ af ejendommen Vester Aagaard på Sønderskovvej 201 i Gåser.

1) Udskiftningen betegner omfordelingen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850. Landbrugsejendomme flyttede mange steder fra landsbyerne ud på de nye marker. Udskiftningen hang nøje sammen med ændringen fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder skete udskiftningen ved en blokudskiftning, hvor hver gård fik et så firkantet areal som muligt. I Gåser fandt udskiftningen sted i år 1797.

2) Overdrevet var før udskiftningen opdyrket engareal, som typisk blev brugt til græsning for kvæg m.m. Det var oprindeligt ejet af landsbyen i fællesskab og var som regel beliggende i udkanten af landsbyen.

3) Løjtnant Laust Toft erhvervede ejendommen Østeraagaard i Hals sogn i 1810. Han døde i 1818, hvorfor det er hans arvinger, der senere udsteder skødet i overensstemmelse med købekontrakten.

4) Gaaser Fælled er navnet på de arealer til fællesgræsning, som lå nord for landsbyen Gåser, i det område vi i dag kalder Holtet. Det drejer sig dels om området "Gåsehaven", som ligger syd for "diget" umiddelbart syd for Holtet, og dels om området nord for Holtet by - det såkaldte overdrev - også kaldet Gaaser Kær eller Gaaser Fædrift.

5) Tinglæst. Tidligere blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningssloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

6) Fæste er en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for. Der blev ved fæstet udstedt et fæstebrev, som var den skriftlige kontrakt mellem ejeren og fæsteren.

Havekær på Nøringen 40, Holtet, fotograferet i 1951.

Foto: Sylvest Jensen, Det kgl. Bibliotek, Hals Arkiv, B22907.

Jens Ovesen var i 1805 blevet gift med Birgitte/Birthe Johansdatter. Året før vielsen havde han fået datteren Maren med hende. Barnet var "uægte", altså født udenfor ægteskab; tilsyneladende var det tredje gang, Birgitte Johansdatter begik "Leiermaal", altså bevislig havde samleje udenfor et ægteskab. Efter vielsen fik ægteparret sønnen Andreas i 1806; parret boede da i Gåser.

Formentlig har ægteparret Jens Ovesen og Birgitte Johansdatter bygget hus på nuværende adresse Nøringen 40 i Holtet umiddelbart efter hans køb i 1817, men årstallet for den

første bebyggelse kendes ikke med bestemthed.

Først i 1825, får Jens Ovesen skøde. Dette starter således: "Jeg underskrevne Cancelliasessor Bye og Herredsskriver Peter Georg Toft af Thisted gjør vitterligt at have solgt og afhændet, som jeg og hermed paa egne og mine Medarvingers Vegne, sælger, skjøder og aldeles afhænder til velagte Mand Jens Ovesen paa Holtet den i Gaaser Fælled beliggende umatriculerede Kjærlod som ... har tilkøbt sig ved Kjøbecontract med Sl: [salig = afdøde] Lieutenant Toft af 6 Octbr 1817, tinglæst den 10de s:M: [samme måned]".

Skødet er underskrevet 28. juli 1825 og tinglæst den 5. august samme år.

Ved folketællingen i 1834 er der ingen tvivl om, at Jens Ovesen bor på ejendommen på Holtet. Her er han at finde med hustruen Birthe Johansdatter. Endvidere bor deres søn Andreas Jensen på ejendommen med hustruen Mariane Eriksdatter og parrets tre børn; dette par var blevet gift i 1829. Yderligere bor en "indsidder", dvs. en lejer, på ejendommen.

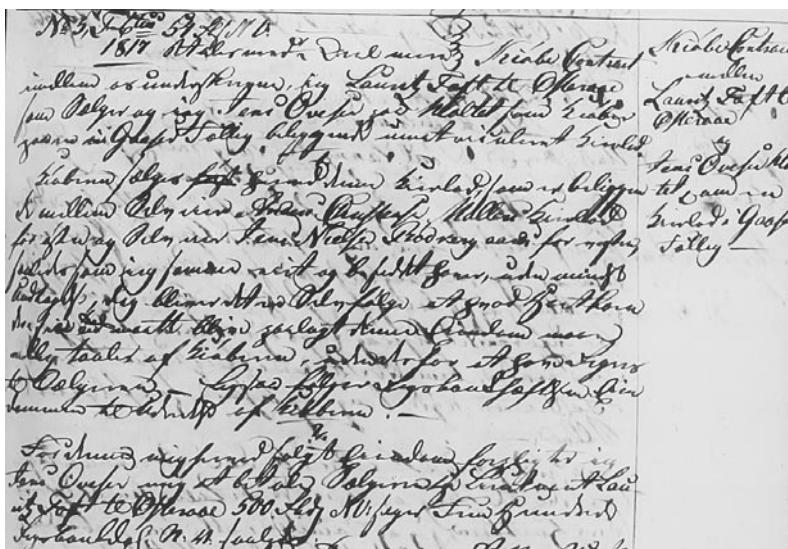
Ved folketællingen i 1840 bor på stedet ægteparret Jens Ovesen og Birgitte Johansdatter samt sønnen Andreas og svigerdatteren Mariane Eriksdatter, nu med fem børn. Andreas Jensen angives at være "inderste", dvs. parret bor til leje, og "daglejer".

Husmand Jens Ovesens hustru Birgithe Johansdatter dør i slutningen af 1843, 73 år gammel. Snart efter sælger han stedet.

1845

Ved skøde af 25. september 1845, tinglæst 26. september, sælger Jens Ovesen sin ejendom til sønnen Andreas Jensen. Ifølge skødet er der tale om

"Kjøbe Contract imellem Laust Toft til Østeraa og Jens Ovesen Holtet om en Kierlod i Gaaser Fælled" indgået i 1817.

Luftfoto fra 1959 af Nøringen 40, Holtet, med børn i haven.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B22908.

den "umatriculerede Kjærlod i Gasser Byes Fællig i Østerhassing Sogn Kjær Herred som nu med den nye Matr: ⁷⁾ er ansat til Hartkorn ⁸⁾ 1 Skp 3 Fdk ¼ Alb tilligemed den paa samme Kjær- lod af mig opførte Huusbyg- ning". Køberen har allerede har taget stedet i besiddelse. Desuden er der i skødet inskrevet aftægtsforpligtelser ⁹⁾ som følger: "Kjøberen skal være pligtig til paa for min [sælge- rens] Livstid at give mig fornø- den og anstændig Underhold- ning af Føde, Huusleje, Klæ- der". Aftægten kapitaliseres til 50 rigsdaler, udregnet som år- lige udgifter af 8 rigsdaler i 5 år (40 rigsdaler) samt begravelse- somkostninger på 10 rigsdaler.

Ved folketællingen i 1845 bor ægteparret Andreas Jensen og Mariane Eriksdatter i huset på Holtet med seks børn samt aftægtsmanden Jens Ovesen. Andreas Jensen angives at være husmand. Ved folketællingen i 1850 er der kun fem hjemmebo- ende børn og aftægtsmanden.

Aftægtsmanden Jens Ovesen dør i 1854, 76 år gammel. Ved folketællingen i 1855 bor æg- teparret Andreas Jensen og Ma- riane Eriksdatter på Holtet med fire børn og et barnebarn. Kort efter sælges ejendom- men.

1855/1856

Ved skøde af 15. december 1855 sælger "Andreas Jensen nu boende ved Hou i Hals Sogn" sin ejendom til "Gaard- mand Christen Sørensen i Ha- ven". Ejendommen angives i skødet at bestå af et "Huus i Gaaser By, Østerhassing Sogn med Bygninger og underlig- gende Eiendomme Matr No 53 af Hartkorn 1 Skp 3 Fdk ¼ Alb". Hartkornet er uændret, men nu har ejendommen fået et matrikelnummer. Købesummen er 1.100 "Rigsdaler Rigsmønt". Skødet tinglæses den 11. ja- nuar 1856.

Hvad der herefter sker med huset på matr. nr. 53, Nøringen 40, vides ikke med bestemt- hed. Formentlig er det lejet ud i hele perioden, under alle om- stændigheder fremgår af en købekontrakt i 1920 (se neden- for), at der er lejeindtægter på dette tidspunkt. Jorden der- imod bliver nu drevet sammen med ejendommen Havens jor- der. Og ejerforholdene følger i en længere periode Havens ejerforhold. Ejendommen Ha- ven er beliggende på Aalborg- vej 230.

1867/1873

I 1867 overdrager Christen Sø- rensen ejendommen Haven, in-

7) Nye matrikel. Danmark er ble- vet matrikuleret flere gange, såle- des i 1644 og 1688. De tidlige matrikler blev imidlertid ikke vedli- geholdt med hensyn til forandrin- ger i ejendomsforholdene, og efter udskiftningen i slutningen af 1700- tallet var der behov for udarbejdel- sen af en ny matrikel, og det skete i 1844. Hvilket hartkorn den hand- lede parcel havde før 1844 vides ikke, men med matriklen i 1844 fik den et hartkorn på 1 skæppe, 3 fjerdingkar og ¼ album. Det er også med matriklen af 1844 vi får de matrikelnumre, der bruges den dag i dag. Nøringen 40 har dog endnu ikke i 1844 fået et matrikelnummer.

8) Hartkorn var en enhed for vær- dien af landbrugsjord (en kombina- tion af jordens areal og ydeevne). Da al betaling foregik med kon- krete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man beslut- tede at sammenligne alle varer med værdien af det "hårde korn" eller *hartkorn*.

Hartkorn måltet i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerding- kar = 96 album. Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på land- brugsjord frem til 1903.

9) Aftægt er en aftale, hvor en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans eventuelle ægtefælle, så længe de lever. Det aftalte blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt med ydelsernes art: bolig og fødevarer og brænde samt levering. Kontrakten blev tinglyst på ejendommen, eller ind- skrevet i skødet.

Nøringen 40,
fotograferet i
1965.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B22909.

klusive matr. nr. 53, til Jens Peter Andersen.

I 1873 overdrager Jens Peter Andersen ejendommen Haven, inklusive matr. nr. 53, til Berthel Jensen.

1915

I 1915 overdrager Berthel Jensen ejendommen Haven, inklusive matr. nr. 53, til sin søn Jens Anton Bertelsen. Hartkornet på matr. nr. 53 er uændret 1 skæppe, 3 fjerdingkar og $\frac{1}{4}$ album.

Ved årsskiftet 1917/1918 tilkøber Jens Anton Bertelsen fire udstykninger - parcellerne med matrikelnumrene 13e, 15d, 17f og 37b - af Ole Fjeldgaard Olsen på Holtetvej 14. De fire udstykninger angives at være "den Del som ligger norden for Aaen altsaa norden for Bertel Nielsens Ejendom".

I februar 1920 hjemtager Jens Anton Bertelsen et lån på 7.000 kr. med pant i sin ejendom. Af panteobligation fremgår, at matr. nr. 53 nu er op-

slittet i to matrikler: matr. nr. 53a med et hartkorn på 1 fjerdingkar og $2\frac{1}{2}$ album samt matr. nr. 53b med et hartkorn på 1 skæppe, 1 fjerdingkar og $\frac{3}{4}$ album.

Senere på året 1920 frasælger Jens Anton Bertelsen de fire matrikler, han købte i 1917/1918, samt den nyudstykkede matr. nr. 53b.

1920

Den 24. juli 1920 underskrives en købekontrakt, ved hvilken "Gaardejer Jens Anton Berthelsen af Haven i Gaaser [sælger til sin] Svoger Landarbejder Carl Christian Nielsen af Gaaser [de mig] tilhørende Kærparceller Matr. Nr. 17f, 15d, 13e og 37d af Gaaser samt nordre Ende af Kærparcellen under min Gaard Matr. Nr. 10a og 53 af Gaaser By". Sidstnævnte parcel er den nyudstykkede matr. nr. 53b. Den angives, "at Køberen faar i alt et Areal af 14 Tdr. Land geom. Maal". Det fremgår endvidere af købekon-

trakten, at jordstykket sælges med henblik på "Oprettelse af Statshusmandsbrug". Købesummen er 600 kr. pr. "Td. Land geom. Maal" og løber dermed op i 8.400 kr. I købekontrakten nævnes i forbindelse med låneoptagelse til statshusmandsbrug, at lånene hjemtages med pant i de på grunden "staaende og kommende Bygninger og Tilbehør, Ejendommens Besætning, Inventarium, Avlsredskaber, Maskiner, Gødning, Avl, Afgroede, Ildebrændsel, al af Ejendommen gaaende Lejeindtægt, anden Indtægt og Interesser samt i Tilfælde af Ildebrand Bygningernes og det Pantsatte Tilbehørs Assurance-sum". Der er altså i 1920 lejeindtægter af stedet på Nøringen 40, da de øvrige fire parceller er ubebyggede.

Skødet underskrives 8. september 1920 og tinglæses 17. september. Af dette fremgår at parcellernes hartkorn er som følger: matr. nr. 13a 0 skæpper 1 fjerdingkar og $\frac{3}{4}$ album,

Fortsættes næste side

Nøringen 40, også kaldet Havekær, fotograferet 1967.

Foto:
Aalborg Luftfoto,
Det kgl. Bibliotek,
Hals Arkiv, B22910.

matr. nr. 15d 0 skæpper 1 fjerdingkar og $\frac{3}{4}$ album, matr. nr. 17f 0 skæpper 0 fjerdingkar og $2\frac{1}{4}$ album, matr. nr. 37d 0 skæpper 0 fjerdingkar og 1 album, matr. nr. 53b 1 skæppe 1 fjerdingkar og $\frac{3}{4}$ album.

Hermed udstykkes for anden gang et husmandsbrug på stedet ved Nøringen 14. Den første udstykning i 1817 havde et hartkorn på 1 skæppe, 3 fjerdingkar og $\frac{1}{4}$ album. Den anden udstykning i 1920 har et samlet hartkorn på 2 tønder og $2\frac{1}{2}$ album, så der er tale om et lidt større husmandsbrug denne gang. Begge husmandsbrug er centreret om det gamle hus fra omkring 1817. Dette hus bliver nu ikke stående ret meget længere.

Ifølge de offentlige registre er stuehuset samt den ene landbrugsbygning bygget i 1929. Disse oplysninger er tit usikre for ældre huse, og det er formentlig også tilfældet her. Disse bygningerne stammer snarere fra 1920. Dette år hjemtager køberen Karl Kri-

stian Nielsen nemlig et lån af "Statskassen" på 6.480 kr. og et lån af "Stats Laanefonden" på 4.320 kr. til oprettelse af et statshusmandsbrug. Samtidig udsteder køberen et pantebrev på 8.400 kr. til sælgeren, med prioritet efter de to forannævnte lån. I 1931 afløses lånet til "Stats Laanefonden" af et lidt større lån, på 5.283,50 kr.

Det er kun den nordlige del af den oprindelige kærlod (matr. nr. 53), matr. nr. 53b, som efter denne handel hører til Nøringen 40. Den sydlige del af kærlodden, matr. nr. 53a, hører i dag til ejendommen på Holtetvej 20.

Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret Johanne og Karl Nielsen på ejendommen i Holtet. Hun er født 1887 på ejendommen Haven på Aalborgvej 230, med pigenavnet Bertelsen. Han er født 1888 i Understed sogn i Hjørring amt. Ægteparret, som blev gift i 1920, har en nyfødt søn, der endnu ikke er døbt. I huset findes også aftægtsmanden Bertel Jensen, hustruens

fader. Desuden bor i huset hustruens svigerinde Karen, gift med hendes storebror Jens Christian Bertelsen, og dette ægtepars datter Else Haven Bertelsen. Ved folketællingerne i 1925 og 1930 bor ægteparret Johanne og Karl Nielsen alene på stedet på sammen med sønnen Karl Bertel Haven Nielsen, født i 1921.

1940

Ved skøde tinglyst 23. august 1940 overtager Anders Ottosen Pedersen ejendommen på Nøringen 40. Køberen, som er født i 1914 i Horsens sogn (nutidens Langholt), Aalborg amt, bor alene på ejendommen ved folketællingen den 5. november 1940.

o.1944

På grund af hul i de tilgængelige digitaliserede ejendomsoplysninger kendes næstkommende ejerskifte/ejerskifter ikke, hverken hvad angår årstal eller til hvem. Først i 1972 er vi igen på hel sikker grund.

Nøringen 40
fotograferet
sommere 2025.

Foto:
Tove Michelsen,
Hals Arkiv, B22906.

Formentlig i 1944 overtager Niels Anton Nielsen ejendommen på Nøringen 40. Der er i kilderne endnu intet navn fundet på ejendommen, men familien Nielsen kalder den for Havekær. Køberen Niels Anton Nielsen er født i 1917 på den nærliggende ejendom Stenholt på Holtetvej 32. Han bliver i februar 1944 gift i Hals kirke med Signe Elisa Kristensen, født 1922.

Ægteparret Signe og Niels Anton Nielsen får datteren Inger Elise Bødkegaard Nielsen i 1945, Birgit Kathrine i 1946, Annine (Ninna) Margrethe i 1948, Anna Marie i 1951, Peter i 1953, Karen Grethe i 1955, Anders Jørgen i 1956 og Dorte Kirstine i 1958. Alle børnene er født på Holtet og ved alle fødslerne angives faderen at være husmand. I 1960 angives ejendommen at bestå af de samme fem matrikelnumre som i 1920. Det samlede areal opgøres til ca. 7½ hektar.

o. 1961

I 1961 flytter Signe og Niels Anton Nielsen med familie til Sønderkovvej 223 i Gåser. Formentlig overtages stedet på Nøringen 40 på dette tidspunkt af Ejnar Andersen.

I januar 1969 dør Ejnar Andersen på "Havekær" på Holtet, 60 år gammel, og begravnes på Hou kirkegård. Han er på dette tidspunkt "Husmand af "Havekær" Holtet", og han efterlader sig ægtefællen Ninna Anette, født Nielsen.

1972

Den 20. november 1972 overtager enken Ninna Anette Andersen adkomsten¹⁰⁾ til ejendommen ved fremvisning af skifteretsattest i tinglysningsretten.

1983

Den 13. juni 1983 overtager sønnen Ole Nymark Andersen ejendommen på Nøringen 40.

I 1993 køber Ole Nymark Andersen to nordligere ejendomme, dels landbrugsejendommen uden beboelse på Holtetvej 65, og dels ejendommen Broholt på Holtetvej 67. Tilsky-

neladende køber han ekstra jord til begge ejendomme i 2003. Ejendommen på Holtetvej 65 sælger han i 2005 til Niels Chr. Mortensen. Ejendommen på Holtetvej 67 sælger han i 2006 til Ulla Andersen.

I 1996 består ejendommen på Nøringen efter en jordfordelingskendelse, og formentlig også en sammenlægning af matrikler, kun af matr. nr. 53b, nu med en størrelse på godt 10 hektar.

1997

Den 7. november 1997 overtager Nora Kristiansen og Jan Andersen ejendommen på Nøringen 40 med en halvpart til hver.

Stedet består i dag [november 2021] af matr. nr. 53b med et jordtilliggende på 20.536 m², knap 4 tønder land.

¹⁰⁾ Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en ret til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument. Dette kan også være en skifteretsattest.